

ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Needs on Operating the Student Support System of Rajaprajanugroh Schools in the Northeastern Region

พัฒนาพร แพงโสดา¹, อุดลย์ พิมพ์ทอง², วานิช ประเสริฐพร³

Phattanaorn Paengsoda¹, Adul Phimthong², Vanich Prasertphorn³

Corresponding Author E-mail: phattanaornaiinuy09@gmail.com

Received: 2023-03-20; Revised: 2023-04-04; Accepted: 2023-04-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คือ ผู้บริหาร จำนวน 44 คน และครูผู้สอน จำนวน 248 คน รวมทั้งสิ้น 292 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ปัญหาส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งต่อ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งต่อ รองลงมาคือ การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.39 โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ (1) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 (2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.40 (3) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.39 (4) ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.34 และ (5) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ความต้องการจำเป็น

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² Student in Master of Education Degree, Faculty of Education, Northeastern University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴ Advisor, Faculty of Education, Northeastern University

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁶ Advisor, Faculty of Education, Northeastern University

Abstract

This research aimed to study: 1) the current states and desirable states, and 2) the needs operating the student support system of Rajaprajanugroh Schools in the Northeastern Region. The samples included 44 school administrators and 248 teachers, totally 292 cases, selected by the stratified random sampling technique. The research instrument was the five-rating scaled questionnaires with the reliability of .98; and the statistics for analyzing the data covered the percentage, mean, standard deviation and the priority need index. The research findings revealed that:

1) The current states of operating the student support system of Rajaprajanugroh Schools in the Northeastern Region exposed in overall at the much level. When looking into each aspect, it showed that the aspect with the highest mean was getting to know individual student, the latter contained preventing and solving problems, and the aspect with the lowest mean was referral. Similarly, the desirable states exposed in overall at the most level. When looking into each aspect, it indicated that the aspect with the highest mean was referral, the latter implied the aspect of student promoting and developing, and the aspect with the lowest mean was getting to know individual student. 2) The needs on operating the student support system of Rajaprajanugroh Schools in the Northeastern Region average 0.39 When ranking as importance, it exposed the following aspects: (1) student screening average 0.41, (2) student promoting and developing average 0.40, (3) preventing and solving problems average 0.39, (4) referral average 0.34, and (5) getting to know individual student average 0.32.

Keywords: Student Support System, Needs

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุขและมาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลัก ว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพรวมทั้งมาตรา 23 (5) ในการจัดการศึกษาต้อง เน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละ ระดับการศึกษาซึ่งเรื่อง หนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขการจัด กระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ รู้จักคิดเป็นทำเป็นรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความ ร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ. 2542)

ปัจจุบันสังคมไทย นับวันจะมีความซับซ้อน และรุนแรงมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเชิงตลาด การแข่งขัน แบบเสรี การเร่งรีบ การกระตุ้นในลักษณะบริโภคนิยมผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โครงสร้างทางสังคม อ่อนแอ ทุนทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นห่างเหินและถูกปฏิเสธจากเด็กและเยาวชน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ ได้รับการหล่อหลอม จากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ล่อแหลมต่อการกระทำผิดกฎหมาย และต่อศีลธรรมอันดีงาม และมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ อีกทั้งความเจริญทางเทคโนโลยี ด้านข้อมูลข่าวสารสภาพสังคมที่ซับซ้อนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดสภาวะวิกฤติเป็นปัญหามากมาย ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาพนัน ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต สุขภาพกายสุขภาพจิตของคนทั่วไป รวมทั้งเยาวชนด้วย (สำนักยุทธศาสตร์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2559)

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคมนิยมประลองความเร็ว มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุไว้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีการดำเนินงานหลัก 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การ คัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2552) โดยระบบดูแลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนนี้เป็นโครงการใหม่ที่เกิดจากความตระหนัก ในปัญหาของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในระหว่างวัยรุ่น ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนนั้น กรมสุขภาพจิตได้ระบุถึงความสำคัญและความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นไปเพื่อพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะ ดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา ทั้งเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้ง ด้านการสื่อสารเทคโนโลยี ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน ในด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในหลากหลายรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไขและพัฒนาจากทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะครูทุกท่านในโรงเรียนซึ่งเป็นที่ปรึกษาจะเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ ต่างๆ ตามระบบเพื่อช่วยเหลือนักเรียนใน ความดูแลของตนเองด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ ทั้งนี้เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 6 มาตราที่ 22 มาตราที่ 23 รวมทั้งเป็นการพัฒนาตนเองของครูเพื่อให้เป็นไปตามที่ กำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาชีพครู ที่ระบุไว้ในมาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีตัวชี้วัดที่ สำคัญและเกี่ยวข้องกับ บทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือมีความรัก ความเอื้ออาทรและการเอาใจใส่ดูแลผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดีพร้อมช่วยแนะนำและร่วมกันแก้ไขปัญหาของผู้เรียน เพื่อการพัฒนาตนเองให้เข้าสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2552)

แผนพัฒนาการศึกษาการศึกษาสงเคราะห์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์การพัฒนาเพื่อให้เด็กด้อยโอกาส ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ สอดคล้องกับอัตลักษณ์แห่งตน ดังต่อไปนี้ วิสัยทัศน์คือ เด็กด้อยโอกาสใน โรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์เข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้อง กับอัตลักษณ์แห่งตนพร้อมก้าวเข้าสู่สากล พันธกิจได้แก่ สร้างเสริมความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา พัฒนา ประสิทธิภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กด้อย โอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมตามลักษณะแห่งตนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และเป้าประสงค์ คือ เด็กด้อยโอกาสใน โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพและ สามารถนำทักษะไปประกอบอาชีพ หรือ เป็นแนวทางในการศึกษาต่อเพื่อการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์แห่งตน ตาม ศตวรรษที่ 21 (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานการดูแลนักเรียนประจำเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน ต้องบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัด เช่น จำนวนนักเรียน งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เกิดคุณภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อดูแลคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน โดยทำหน้าที่กำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งงานอาคารสถานที่ งานโภชนาการงานบริการ งานหอพัก งานอนามัย งานรักษาความปลอดภัยตลอดทั้งกิจกรรมประจำวันของนักเรียน ดังนั้นการดูแลนักเรียนประจำ จึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนให้กินอิ่ม นอนอุ่น นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรของหน่วยงานต้นสังกัด หากกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำดำเนินไป อย่างไม่เป็นระบบหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น งานโภชนาการอาหารไม่ถูกสุขลักษณะการดูแลเมื่อนักเรียนเจ็บป่วยของงานอนามัยไม่มีความต่อเนื่องทำให้นักเรียนเจ็บป่วยเรื้อรัง รวมถึงการใช้ชีวิตประจำวันที่ไม่มีความปลอดภัย สุ่มเสี่ยงต่ออันตรายและต่อชีวิตของนักเรียน จะส่งผลกระทบ ให้งานส่วนอื่นๆที่จะเป็นการพัฒนานักเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรซึ่งถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการวัดประสิทธิภาพขององค์กร (ณฐกรณ ชื้อมาก. 2551)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารด้านการดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารงานในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

อัจฉรา สอนโว (2560) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะชีวิตในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของการเป็นคนดี โดยมีบุคลากร 5 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษาครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียนตาม 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อภายในและภายนอก

จันทร์ฉาย ไทรัตน์ (2561) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในและบุคคลภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากทางโรงเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรดำเนินการและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครู หรือบุคคลภายนอกโรงเรียนโดยการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ

ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จิราพัชร เดชวิชิต (2554) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษนั้น การดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญและความจำเป็น คือ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้คนเห็นแก่ตัวเองมากขึ้น เป็นสังคมแห่งการดิ้นรนเอาตัวรอดหรือสังคมเศรษฐกิจผู้คนต้องแข่งขันกันทำงานเพื่อหาเงิน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างเต็มที่เด็กจึงขาดที่พึ่งที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหาส่งผลให้เด็กตัดสินใจทำในสิ่งที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์จนเกิดความผิดพลาดขึ้นในชีวิตอีกทั้งยังมีสื่อต่าง ๆ ที่ออกมาให้เด็กได้ดู หากเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกรับในสิ่งไม่ดีจะทำให้เด็กเกิดความผิดพลาดขึ้นในชีวิต ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมปรับตัวเข้ากับสังคมและช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในชีวิต

องค์ประกอบในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กล่าวไว้ว่า สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานนักเรียนปัจจุบันจัดทำทะเบียนสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน มีการเก็บรวบรวมเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน มีเครื่องมือและวิธีการในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลายและครูมีการบันทึกข้อมูลนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบในระเบียบและสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนได้

การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว ด้านสังคมการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรม เพื่อที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียน โดยผู้ปกครองจะได้รับรู้ข้อมูลจากครูที่ปรึกษา และสอบถามจากเพื่อนของผู้เรียนและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน มีวิธีการที่ครูที่ปรึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบจะต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนแต่ละคนโดยการให้นักเรียนสำรวจและรู้จักตนเองเพื่อจัดทะเบียนข้อมูลนักเรียน รวมไปถึงจัดโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง แล้วนำข้อมูลการเยี่ยมบ้านมาเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ เพื่อดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

อัจฉรา สอนโว (2560) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ไว้ว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่ได้รับข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำมาวิเคราะห์คัดแยกกลุ่มนักเรียนโดยใช้การชี้วัดจากเครื่องมือคัดกรองนักเรียนของกรมสุขภาพจิตทั้งหมด 7 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านสุขภาพร่างกายด้านสุขภาพจิต และพฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านสารเสพติดและด้านระเบียบวินัย เพื่อจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาซึ่งจัดแบ่งโดยไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใด ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ
2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในกลุ่มเสี่ยง
3. นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในกลุ่มมีปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียนนั้นจะใช้แบบคัดกรองตามหลักเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต โดยมีการกำหนดช่วงเวลาการคัดกรอง เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในตัวนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ และประสานงานกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อวางแผนจัด กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน และมีการเก็บรักษาความลับของนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาไว้อย่างเป็นระบบ

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ไว้ว่า สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่ครอบคลุมทั้งนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำรายงานการประชุมผู้ปกครอง เพื่อเป็นหลักฐานและ

นำเสนอผู้ปกครอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนชีวิตในการเลือกอาชีพหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถนักเรียนและมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ตามความต้องการของนักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแล ทุกกลุ่ม เลือกเรียนตามกลุ่มอาชีพและชุมนุมที่ตนเองสนใจ และมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและโครงการพัฒนานักเรียนเพื่อให้มีคุณภาพและมีความภูมิใจในตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียนวางแผนการใช้ชีวิตในการเลือกอาชีพและศึกษาต่อได้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ช่วยให้นักเรียนเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ระบุว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มเสี่ยงมีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน มีการรายงานผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ครูทุกคนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ครูมีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและใช้หลักจิตวิทยาช่วยในการให้คำปรึกษา

การวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการป้องกันปัญห ให้ครบถ้วน ด้วยการจัดประชุมวางแผนหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสม มีการกำหนดแนวทางและหาวิธีป้องกันและแก้ปัญหผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เพื่อช่วยเหลือป้องกันโดยไม่ปล่อยปละละเลยให้เป็นปัญหของสังคม จัดกิจกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ปัญหที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสอนซ่อมและสอนเสริม โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วยการสื่อสารโดยใช้ Application Line, Facebook อย่างสม่ำเสมอ และจัดบรรยากาศในห้องนอนให้เปรียบเหมือนบ้าน มีกิจกรรมพัฒนา 5 ส.พัฒนาห้องนอน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

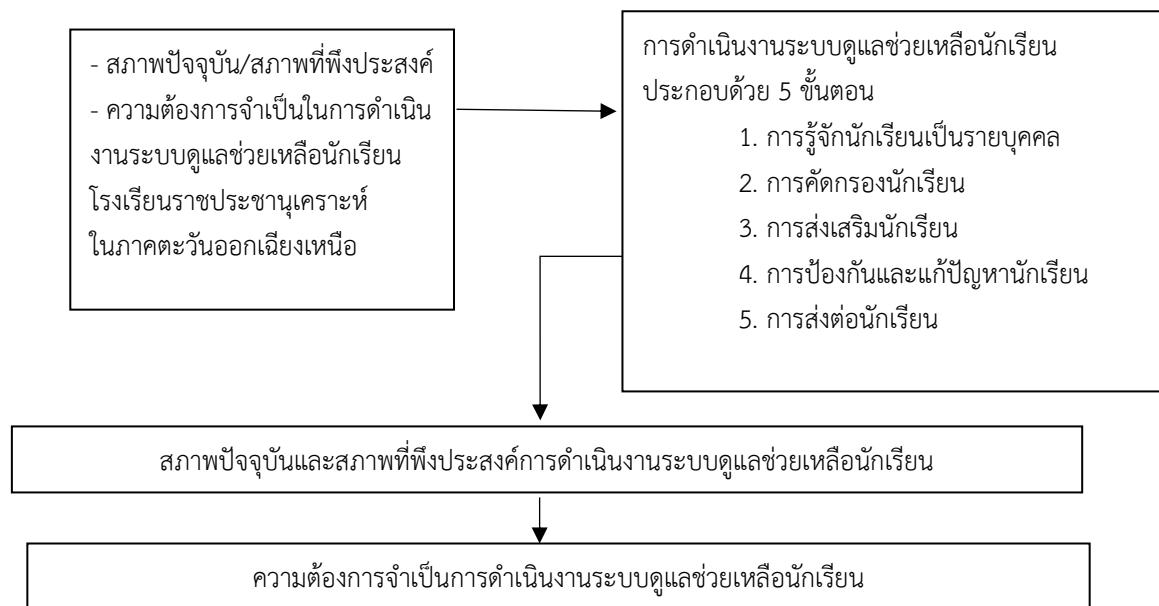
นิษารณ เหล่าเขตกิจ (2560) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ ระบุว่า เป็นการส่งนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

ดังนั้น การส่งต่อนักเรียนจึง หมายถึง ครูรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งต่ออย่างต่อเนื่อง การประสานงานระหว่างกัน การส่งต่อมี 2 แบบ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

การส่งต่อภายใน คือ ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง

การส่งต่อภายนอก คือ ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวและครูฝ่ายปกครองแก้ปัญหไม่ได้จะต้องส่งต่อไปยังสถานศึกษาภายนอก และยังคงสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือที่ผ่านมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 50 คน ครูจำนวน 676 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 726 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan D. W., 1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 292 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตำแหน่งหน้าที่เป็นชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของการศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมี

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. สร้างแบบสอบถามและนำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถามในด้านเนื้อหา ภาษาและความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่า มีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1 แสดงว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยใช้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ข้อความวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ ได้ +1 คะแนน

ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ ได้ 0 คะแนน

ข้อความวัดได้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ ได้ -1 คะแนน

5. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Ty - out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.99 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมค้นคว้าอิสระพิจารณาเสนอแนะอีกครั้ง

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2

1. วิเคราะห์สภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การประเมินความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร PNI Modified Needs Index (PNI Modified) ซึ่งดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างของ นงลักษณ์ วิรัชชัย, และสุวิมล ร่องวาณิช (สุวิมล ร่องวาณิช. 2550) เป็นวิธีการหาความแตกต่างของสภาพที่พึงประสงค์และสภาพปัจจุบันแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence)

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. ค่าร้อยละ (Percentage)

4. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

5. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

6. การประเมินความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 และครูมีจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 82.88 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล	3.69	0.48	มาก	4.86	0.13	มากที่สุด	0.32	5
2. การคัดกรองนักเรียน	3.46	0.52	ปานกลาง	4.87	0.11	มากที่สุด	0.41	1
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	3.48	0.52	ปานกลาง	4.88	0.13	มากที่สุด	0.40	2
4. การป้องกันและแก้ปัญหา	3.50	0.51	มาก	4.87	0.12	มากที่สุด	0.39	3
5. การส่งต่อ	3.42	0.53	มาก	4.89	0.10	มากที่สุด	0.34	4
รวม	3.51	0.40	มาก	4.87	0.12	มากที่สุด	0.39	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 0.48) รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.50$, S.D.= 0.51) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งต่อ ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 0.53)

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งต่อ ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.10) รองลงมา คือ การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X} = 4.88$, S.D.= 0.13) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ($\bar{X} = 4.86$, S.D.= 0.13)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 0.39 โดยเรียงลำดับความสำคัญเป็น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	PNI modifieds
1	การคัดกรองนักเรียน	0.41
2	การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก	0.40
3	การป้องกันและแก้ปัญหา	0.39
4	การส่งต่อ	0.34
5	การรู้จักนักเรียนรายบุคคล	0.32

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อ แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชนผู้บริหาร และครูทุกคน รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน ได้ตระหนักและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สวนจันทร์ (2553) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก พบว่า การรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ

1. สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม อยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญและใส่ใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งต่อสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้อง ติดตามผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และสรุปข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียนกลุ่มมีปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือ ที่ผ่านมาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสา มาสุข (2560) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชาย มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากกว่า มีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กสูงกว่าจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าโดยรวมและด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากกว่า มีการทำความรู้จักนักเรียนรายบุคคลสูงกว่าและระดับชั้นของครูที่ปรึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากกว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กสูงกว่า

3) แนวทางในการเสริมสร้างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงตามอันดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ครูควรมีความรู้และความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน ครูควรวางแผนขั้นตอนที่ชัดเจนในการคัดกรองนักเรียน และโรงเรียนจะต้องมีเกณฑ์ที่กำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อนำมาคัดกรองและแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง

2. ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านที่มีค่าสูงสุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา นักเรียนไว้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครู ต้องวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาและพฤติกรรมของผู้เรียน โดยสามารถคัดกรองผู้เรียนได้ว่าผู้เรียนอยู่ในกลุ่มใด โดยใช้แบบคัดกรองตามหลักเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต จำแนกผู้เรียนเป็น 3-4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ โดยมีการกำหนดช่วงเวลาการคัดกรอง เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในตัวนักเรียนกลุ่มต่างๆประสานงานกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน และมีการเก็บรักษาความลับของผู้เรียนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญฺชวรัศม์ พันธุ์วัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่การศึกษาความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน ของโรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ครูกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในขั้นตอนของการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ขั้นตอนการวางแผนสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือขั้นตอนการดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนและขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนน้อยที่สุดตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและครูควรสร้างเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนโดยให้ตัวแทนสมาคมครูและผู้ปกครองตัวแทนสภานักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน

1.2 โรงเรียนควรมีการปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมและสามารถใช้ได้จริงและด้านการป้องกันและแก้ไข โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนตามระดับชั้นในเรื่องการช่วยเหลือนักเรียน

1.3 โรงเรียนควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน ให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ประกอบในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มต่าง ๆ เช่น นักเรียนกลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการคัดกรองโรงเรียนราชประชานุเคราะห์และจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรมการคัดกรองโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในการพิจารณาใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2552). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ปกราฟฟิค.
- จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิราพัชร เดชวิจิต. (2554). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ณฐาภรณ์ ชื่นมาก. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิชากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ สวนจันทร์. (2553). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญศรีศรี พันธุ์วัฒน์, สำเนา หมิ่นแจ่ม, และสงบ ประเสริฐพันธุ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรอง นักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542).**
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2554). มาตรฐานการดูแลนักเรียนประจำสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักยุทธศาสตร์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2560). รายงานการทบทวนสถานการณ์ และแนวโน้มการดำเนินงานด้านสุขภาพจิต ประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิต ในช่วงแผนฯ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา สอนโว. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังกัดวัด 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & D. W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 – 610.